

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
KUUEKÜMNENDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

Tallinnas

16. detsembril 2011. a

Kohalviibijad

KHNI liikmed ja asendusliikmed:

Märt Rask, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Marko Pomerants, Riigikogu õiguskomisjoni esimees
Deniss Boroditš, Riigikogu põhiseaduskomisjoni aseesimees
Indrek Teder, Õiguskantsler
Andra Pärsimägi, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Meelis Eerik, Harju Maakohtu kohtunik
Henn Jöks, Riigikohtu kohtunik
Kaupo Paal, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Tiina Pappel, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Toomas Vaher, Eesti Advokatuuri esimees
Virgo Saarmets, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik (*asendusliige*)
Piia Jaaksoo, Pärnu Maakohtu kohtunik (*asendusliige*)
Rait Martuste, Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees (*asendusliige*)

Teised osalejad:

Helve Särgava, Harju Maakohtu esimees
Pavel Gontšarov, Viru Maakohtu esimees (osales päevakorrapunktide 1-4 arutamisel)
Madis Kägu, Tartu Maakohtu esimehe kohusetäitja
Rubo Kikerpill, Pärnu Maakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Halduskohtu esimees
Mati Kartau, Tartu Ringkonnakohtu esimehe kohusetäitja
Anne Palmiste, Viru Maakohtu kohtunik (osales päevakorrapunktide 1-4 arutamisel)
Mari-Liis Lipstok, Riigikohtu esimehe abi
Eveli Kuklane, Riigikohtu kommunikatsiooniosakonna juhataja
Kerdi Raud, Riigikohtu direktor
Marko Aavik, Justiitsministeeriumi asekancler (osales päevakorrapunkti nr 4 arutamisel)
Kaidi Lippus, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse juhataja
Küllli Luha, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse analüütik
Margit Kapp, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik
Maret Saanküll, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik
Timo Ligi, Justiitsministeeriumi lepinguline konsultant
Hans Moks, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik
Berit Loog, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik
Maire Jürima, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse referent
Hardi Brenner, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse praktikant

Juhatas:

Märt Rask, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees

Protokollis:

Margit Kapp, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik

Algus: 16.12.2011. a kell 12.00

Lõpp: 16.12.2011. a kell 15.30

Istungi päevakorras on:

1. 15.09-16.09.2011. a korralise KHNi 59. istungi protokoll kinnitamine – Riigikohtu esimees Märt Rask

Materjalina lisatud protokoll.

2. Ülevaade kohtute kommunikatsioonistrateegia rakendamisest 2011. aastal – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohus, Eveli Kuklane

Materjalina lisatud memo.

3. Uue halduskohtumenetluse seadustiku rakendamise ettevalmistus kohtutes – KS § 41 lg 3 p 4 alusel

- halduskohtunike koolitus ja õppematerjalid – Riigikohus, Kerdi Raud

- riigihankeasjade erimenetluse sujuvama rakendamise meetmed - Justiitsministeerium, Timo Ligi (Riigihangete alaste vaidluste lahendamise korralduse analüüsi koostaja); Villem Lapimaa

Materjalina lisatud ülevaade koolitusest, meetmetekirjeldus ja analüüs.

4. Viru Maakohtu kohtuniku Anne Palmiste kohtuesimeheks nimetamiseks nõusoleku andmine – KS § 41 lg 1 p 5 alusel – Justiitsministeerium, Marko Aavik

Materjalina lisatud väljavõte Viru Maakohtu üldkogu protokollist ja Anne Palmiste visioonidokument.

5. Ülevaade 2012. aasta kohtute eelarve kujundamise kohta – KS § 41 lg 2 alusel –

Justiitsministeerium, Kaidi Lippus

Materjalina lisatud memo ja eelarve.

6. Ülevaate andmine 2011. aastal Euroopa Inimõiguste Kohtu poolt Eesti kohta tehtud lahenditest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Maret Saanküll

Materjalina lisatud memo.

7. Ülevaate andmine kohtuametnike käsiraamatust – KS § 41 lg 3 p 4 alusel –

Justiitsministeerium, Maire Jürima

Materjalina lisatud käsiraamat ja memo.

8. KIS II projekti vahekokkuvõte – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Timo Ligi

Materjal puudub.

9. Aumärgi „Parim koolitaja“ statuut – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees, Märt Rask

Materjalina lisatud statuut ja koolitusnõukogu otsus.

10. Info kohtunike täiskogust 2012 – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees, Märt Rask

16.12.2011. a

Algus kell 12.00

Rask: Kas päevakorrale on täiendusi?

Täiendusi ei ole.

Viiakse läbi hääletus päevakorra kinnitamise poolt.

Poolt: 10

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: Kinnitada päevakord.

1. 15.09-16.09.2011. a korralise KHNi 59. istungi protokoll kinnitamine – Riigikohtu esimees Märt Rask

Rask: Kas 15.09-16.09.2011. a korralise istungi protokoll osas on märkusi? Märkusi ei ole.

Viiakse läbi hääletus protokoll kinnitamise poolt.

Poolt: 10

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: Kinnitada KHNi 15.09-16.09.2011. a korralise istungi protokoll.

2. Ülevaade kohtute kommunikatsioonistrateegia rakendamisest 2011. aastal – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohus, Eveli Kuklane

Kuklane: Alustasime projektialaseid tegevusi novembris. Oleme saavutanud kokkulepped peamiste partneritega ehk ajakirjanikega, kohtunud nendega ning rääkinud neile kohtumenetlusest. Kohtumine oli sõbralik. Esimest korda on kokku tulnud ka esindajad kohtutest, kes hakkavad pisut põhjalikumalt jälgima kohtute veebilehte www.kohus.ee. Oleme selgeks teinud, mida vajame, ning võtnud ühendus RIA-ga, kes tegi muudatused veebilehel www.eesti.ee, seega püüame õppida teiste kogemustest. On toimunud esimene koolitus ka kohtunikest kõneisikutele. Meedia huvi on olnud konstruktiivne. See on märk asjaolust, et kommunikatsioon kohtutega läheb inimestele korda.

Rask: Kohtud ja kohtute pressiesindajad ei ole kunagi keeldunud ajakirjandusega suhtlemast. Mõte oli viia see uuele tasemele. Minu isiklik kogemus kohtumisest ajakirjanikega on väga positiivne ning täna sind, et oled teema tõsiselt käsile võtnud. Loodan, et tulevikus ühiskond saab objektiivsema pildi sellest, mis kohtutes toimub.

Otsus: KHN võtab esitatud informatsiooni teadmiseks.

3. Uue halduskohtumenetluse seadustiku rakendamise ettevalmistus kohtutes – KS § 41 lg 3 p 4 alusel

- halduskohtunike koolitus ja õppematerjalid – Riigikohus, Kerdi Raud

- riigihankeasjade erimenetluse sujuvama rakendamise meetmed - Justiitsministeerium, Timo Ligi (Riigihangete alaste vaidluste lahendamise korralduse analüüsi koostaja); Villem Lapimaa

Raud: Liikmetele saadeti koolituste kohta ülevaade. Oktoobris toimus neljapäevane koolitus kohtunikele. Huvi koolituse vastu oli suur. Osalesid nii kohtunikud kui konsultandid. Töögrupp koostas koolituse jaoks mahukad õppematerjalid, mis ehitati üles uue seadustiku pinnalt. Materjal on elektrooniliselt kättesaadav koolitusel osalejatele ja avaldatud ka kohtunike koolitus siseveebis. Järgmisel aastal jätkatakse koolituste läbiviimist.

Vaher: Kas koolitusmaterjal võiks olla kättesaadav ka advokaatidele?

Raud: Materjal ei ole avalikult internetis kättesaadav. See on alusmaterjaliks HKMS kommenteeritud väljaande. Käimas on läbirääkimised kirjastusega Juura. Järgmise aasta alguses loodetakse kommenteeritud väljaande ettevalmistamisega alustada.

Rask: Kas koolitus peaks hõlmama ka advokaate?

Vaher: Kui menetlusosalised protsessiküsimustes olukordi lahendada peavad, siis on hea, kui kõik tõlgendaksid sätteid ühtviisi. Kui kommenteeritud väljaanne nii ruttu tuleb, siis ei näe ma asjas

probleemi. Kui väljaandmine venib, siis oleks hea probleemide ennetamiseks materjalid ka advokaatidele saata.

Saarmets: Materjal vajab toimetamist ja maht on suur. Ma ei usu, et kommenteeritud väljaande juba 2012. a esimesel poolaastal välja saaks anda.

Rask: Arutame ettepanekut Riigikohtus 20.12.2011. Ilmselt saaks materjale AK märkega ka varem levitada.

Lapimaa: Tahan tunnustada parlamenti, kuna uue seadustiku rakendamiseks anti piisavalt pikk aeg. See võimaldas meil koostada kommentaarid ja teha kohtuametnikele koolitusi. Kõik on seega eesootavate muudatustega kurssi viidud. Uus HKMS on selles mõttes näide heast õigusloomest. Oleme valmis uut seadustikku rakendama. Üks probleemsemaid teemasid on riigihangete vaidluste lahendamine. Teatavasti tuleb vaidlused seadustikust tulenevalt lahendada 45 päeva jooksul. See nõuab teatud töökorralduslikke meetmeid. Vaja on, et kohtunikud spetsialiseeruksid, kokku on vaja leppida, kuidas tagada asjade lahendamine haiguste, puhkuste jm ajal. Täna kohtu üldkogul arutame seda teemat. Uuenduseks on halduskohtunike jaoks ka lepitusmenetlus. Oleme välja valinud kohtunikud, kes hakkavad saama täiendavat koolitust ja ettevalmistust lepituskohtunike ülesastumiseks. Nõusolekud on olemas ja asi toimib. Koolitusmaterjal on väga asjalik ja vajalik ning on hea, et see sai valmis enne seadustiku jõustumist. See on ametnike ja kohtunike jaoks käsiraamat, millele tugineda. Samas teame, et peame materjale täiendama ja toimetama ning see nõuab arvatavasti vähemalt pool aastat.

Rask: Kas ühined hinnanguga, et halduskohtumenetluse seadustiku vastuvõtmine ja rakendamine on üks väheseid suurepäraseid erandeid selles osas, kuidas ulatusliku õigusakti menetlemine peaks toimuma?

Lapimaa: Olen nõus.

Rask: Kas oskad öelda, milliseid tagajärgi tõi Tallinna Halduskohtule kaasa kohtunik Koppeli tagandamine?

Lapimaa: Katastroofilisi tagajärgi ei ole. Hetkel on kohtunike töökoormus tõusnud, kuna koht on täitmata. Et kohtunik Koppel enam õigust ei mõista, on õige ja teeb Eesti õigusemõistmisele ja kohtusüsteemile au, kuna süsteem ise on tõsiselt hakanud suhtuma nendesse probleemidesse, mis puudutavad kohtumenetluse kiirust.

Rask: Kas sellele kohtunikukohale kavatsetakse konkurss välja kuulutada?

Lippus: Olen Villem Lapimaad informeerinud sellest, et Justiitsministeerium tegeleb antud teemaga jaanuaris pärast aastastatistika ülevaatamist ja juhtkonna otsust kinnipeetavate vaidluste teemaga edasimineku osas. Tallinna Halduskohtus on kohtunikukandidaat ettevalmistamisel ning peame vaatama ka seda, millal antud kohtunikukandidaadil on võimalik kohtunikukohale kandideerida. Võimalik, et Tallinna Halduskohus ei taotle konkursi väljakuulutamist koheselt, vaid ootab kandidaadi valmisolekut. Me ei ole hetkel teemat põhjalikult arutanud.

Rask: Kas võib öelda, et 2012. a seda kohta ei täideta?

Lippus: Jah.

Pappel: Tallinna Halduskohtu Pärnu kohtumaja vajaks teist kohtunikku. Sisuliselt peaksid praegu Pärnu kohtumaja asjad saama jagatud Tallinna kohtumaja kohtunike vahel, mis tähendab seda, et peame aasta aega tööd tegema osaliselt Pärnus. Kui vaadata sealse kohtuniku keskmist koormust (84 asja), siis on see võrdne selle koormusega, mis on ühe kohtuniku keskmine koormus Tallinna kohtumajas. Koppel sai 104 asja, mis tähendab, et üks kohtunik ei suuda kahe tööd teha.

Rask: Leian, et Tallinna Halduskohtu Pärnu kohtumaja teemat peaks arutama märtsikuu KHNis.

Ligi: Hankeasjade sujuvama menetlemise dokument sai väljatöötamise idee eelmises KHNis, kui tehti ettepanek paika panna visioonid hankeasjade edasise lahendamise osas. VAKO osas kohtunikel erimeelsusi ei olnud. Rääkisime halduskolleegiumiga hoopis tulevase HKMSi rakendamisest. Esiteks rääkisime läbi kohad, mida praeguses seadustikus tuleks veel kohendada. Koorus välja eelnõu koostamise vajadus, millega Justiitsministeerium edasi tegeleb. Tehti ettepanek, et läbi võiks mõelda ka töökorralduslikud meetmed, mille rakendamisel saaks hankeasju sujuvamalt menetleda. Võtsin ühendust kõikide halduskohtute ja ringkonnakohtute halduskolleegiumidega. Küsisin asja kohta nende arvamust. Koondasin mõtted ühte dokumenti. Saime Tallinna Halduskohtuga kokku ning rääkisime asjad läbi. Dokumendi esimese versiooni kohta sain tagasisidet, viisin sisse ka vastavad parandused. Dokumendis ei ole kirjas midagi sellist, mis oleks halduskohtunikule uudiseks. Küll aga on koondokument kohtunike ja kohtuametnike jaoks vajalik. Leian, et sama praktikat võiks ka tulevaste seaduste puhul rakendada.

Pärsimägi: Punktis 3 on kirjas, et menetlusse võtmise määrukses võib kohus märkida, et tähtaegade pikendamine ei ole võimalik. Kuidas esindajad sellesse suhtuvad, kui menetlusseadustik sellist piirangut ette ei näe?

Lapimaa: Kontrollisime seadustikku ning see ei võimaldagi riigihangete asjades tähtaja pikendamist.

Rask: Kas koostatud dokumendid võiksid olla kättesaadavad ka menetlusosalistele, eelkõige advokaatidele?

Ligi: Jah. Neid tuleb siiski eelnevalt toimetada.

Saarmets: Küsimus on selles, kui palju töökorralduslike meetmeid kajastava dokumendi levitamine menetlusosalisele reaalselt juurde annab. Need ettepanekud pigem realiseeruvad tööjaotusplaanis või töökorralduses.

Vaher: Küsimus on eelkõige selles, et kui asjad mingil põhjusel ei suju nii nagu peaksid, siis oleks millelegi viidata, mille järgi kohus võiks asju menetleda. Viiteid menetlusnormidele see dokument ei asenda, aga praktilist väärtust võib omada. Võib-olla oleks mõistlik leida selline variant, et neid dokumente tutvustatakse kokkuleppeliselt väiksemale advokaatide ringile, kes hankeasjadega tegelevad.

Rask: Märtsikuu KHNiks teeb Advokatuur ettepanekud, kuidas koolitusi korraldada või millised hankeasjade menetluse töökorraldust puudutavad dokumendid peaksid olema kättesaadavad, siis saaksime asja KHNis nende ettepanekute pinnalt arutada.

Lippus: Märgin informatsiooniks veel nii palju, et nagu Timo Ligi ütles, tegi Tõnu Anton ettepaneku HKMSi riigihangete peatüki kohendamiseks. Riigihangete peatükk sai seadustiku eelnõule lisatud menetluse käigus veidi kiirustades ning välja on toodud mitmed probleemid, mis vajaksid kohendamist, selleks et esimese astme kohtunik ei takerduks hankeasjade lahendamisel menetluslike probleemidesse ja tõlgendamiskeskustesse. Kohtunikud esitasid oma ettepanekud päris konkreetsetes vormis. Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakond on ettepanekud läbi vaadanud, hetkel on käimas arutelu, kas on vaja muuta seadust kõigis ettekantud punktides või ainult osades. Justiitsministeerium eelnõu väljatöötamisega ei kiirusta, kuid parlamendi liikmed võiksid olla valmis selleks, et juba aasta esimeses pooles tullakse välja ettepanekuga muuta värskest jõustunud seadustikku. On tehtud ka ettepanek, et Riigikohtu nõunik võiks tulla Justiitsministeeriumisse appi antud muudatusi välja töötama.

Viiakse läbi hääletus hankeasjade erimenetluse sujuvama rakendamise meetmete heakskiitmiseks.

Poolt: 10

Vastu: 0

Erapooleitud: 0

Otsus: KHN kiidab heaks hankeasjade erimenetluse sujuvama rakendamise meetmed:

Meetmed
hankeasjade sujuvan

4. Viru Maakohtu kohtuniku Anne Palmiste kohtuesimeheks nimetamiseks nõusoleku andmine – KS § 41 lg 1 p 5 alusel – Justiitsministeerium, Marko Aavik

Aavik: Minister on esitanud KHNile nõusoleku saamiseks ettepaneku nimetada alates 01.01.2012. a Viru Maakohtu esimeheks Anne Palmiste. Kui Viru Maakohtu senine esimees Tallinna Ringkonnakohtu kohtunikuks nimetati, hakkasime mõtlema uue Viru Maakohtu esimehe peale. Saime Viru Maakohtu kohtujuhtidega kokku ning käisime nimekirja alusel võimalikud kandidaadid läbi. Suuresti sai just kohtujuhtide ettepanekul ministri poolt välja valitud Larissa Prokopenko, kelle minister esitas ka Viru Maakohtu üldkogule arvamuse saamiseks. Üldkogu arutas kandidatuuri. Prokopenko sai kõige vähem poolthääli. Üldkogu poolt esitati kaks alternatiivkandidaati, kellest üks oli Anne Palmiste ja teine Ifret Mamedguseinov. Minister kohtus uuesti kõikide kandidaatidega ning kujundas seisukoha, et parim kandidaat on Anne Palmiste. Küsimus ei ole selles, et Prokopenko ei oleks hea kandidaat olnud. Kaalukohaks sai üldkogu arvamuse. Prokopenko on noor kohtunik ning tema suuline väljendusoskus eesti keeles ei ole nii hea, kui võiks esimehelt nõuda. Ifret Mamedguseinov ütles ministriga kohtumisel, et tal ei ole suurt tahtmist esimeheks saada ja et ta ei pruugi teha esimehena keerulisi otsuseid, mis aga tihtipeale vajalik on.

Anne Palmiste kohta saab öelda ainult positiivseid sõnu. Tema poolt esitatud ja KHNile tutvumiseks saadetud visioon on veenev. Anne Palmiste ise on jõuline ja tahet täis kandidaat. Tema ainsaks puuduseks võib pidada asjaolu, et ta on kohati liiga temperamentne. Samas ei ole see asjaolu takistuseks, miks minister ei võiks nimetatud kandidaati usaldada.

Eeltoodud põhjustel eelistas minister kandidaadina Anne Palmistet.

Rask: Mis Viru Maakohtus toimuma hakkab, kui esimeheks saad? Kui palju muudad maakohtu senist juhtimisstiili? On su nägemus teistsugune võrreldes senise esimehe omaga?

Palmiste: Arvan, et Pavel Gontšarov sai oma tööga väga hästi hakkama. Ma ei ole mõelnud juhtimisstiili muuta.

Rask: Kui palju on Viru Maakohtus täitmata kohtunikukohti?

Palmiste: 30 kohtunikukohast on täidetud 27, üks kohtunik on lapsehoolduspuhkusel ja üks haiguselehel. Seega on Viru Maakohtus praegu 5 täitmata kohtunikukohta.

Rask: Viimased konkursid Viru Maakohtusse ja Tartu Maakohtusse kukkusid läbi. Kas tulevikus on võimalik kohalikust kogukonnast leida tublisid juriste, kes kandideeriks vabadele ametikohtadele? Oled sa valmis sellise selgitustöö tegemiseks?

Palmiste: Olen selleks valmis. Me ei saa tänasel moel edasi töötada. Selgitustööd tuleb teha nii prokuratuuris kui advokatuuris. Üks prokurör kandideerib pidevalt, kuid ei läbi konkursi positiivselt. Võib-olla langetab tema läbikukkumine ka teiste motivatsiooni.

Rask: Ma ei tahaks, et Viru Maakohus oleks n-ö esimene hüppelaud edasiliikumiseks või tagavaravariant juhaks, kui mujale ei saa. Piisava ettevalmistusega kandidaatide leidmine on keeruline.

Pärsimägi: Küsimus on ka selles, et prokuratuuris makstakse Viru piirkonnas töötamise eest lisatasu.

Rask: Kui prokuratuuris makstakse Viru piirkonnas töötamise eest lisatasu ja palk ületab kohtuniku palga, siis ei ole mõtet prokuratuurist kandidaate otsida.

Aavik: Olen kuulnud prokuratuuri väiteid, et palgad on kärbetega esimese astme kohtuniku palgatasemele alla jäänud. Väidet kontrollinud ma ei ole.

Pärsimägi: Kohtunikukoha eksamikomisjonid on Viru Maakohtu osas olnud kurvad. Hiljuti oli aga kohtunikukandidaadikonkurss, kus osales üle 10 kandidaadi. Väljavalituks osutus prokuratuuri kohalik noormees, kes ütles, et Virumaal abiprokurörist prokuröriks saada ei ole lähima 10 aasta perspektiivis võimalik. Seega, kui piirkonnas on asjalikke inimesi, võib neid siiski kohtusüsteemi kutsuda, sest karjäärivõimalust neil prokuratuuri sees ei ole.

Gontšarov: Kohtunikuks kandideerimise konkurssidega on probleeme, aga kohtunikukandidaatide konkursid on samas alati väga hästi lõppenud. Arvan, et peaksime rohkem panustama sellele, et kasvataksime ise kohtunikud välja.

Aavik: Anne Palmiste visioonis on kirjutatud, et rõhku peab panema kandidaaditeenistusele ja seda vajadusel ka teiste kohtute arvelt. Näiteks Harjus leiab kohtunikke mõnevõrra lihtsamalt ka ilma kandidaadikohtadeta.

Palmiste: Kandidaadiaega saab lühendada ühe aastani. On näiteid, kus ka sellisel juhul on eksam sooritatud.

Maruste: Kommentaariks prokuröri lisatasudele ütleks, et tegemist on ebaterve konkurentsiga. Küsiks in aga, mida peaksime ette võtma kohtureformiga?

Palmiste: Ma ei oska sellele küsimusele praegu vastata.

Eerik: Visioonis on 5 aasta perspektiivina märgitud, et menetlustähtajad on eeskujuks teistele. Mida selle all mõtlesid?

Palmiste: See tähendab, et kõik kohtunikukohad oleksid Viru Maakohtus täidetud ja oleme Eesti Vabariigis tähtaegadega vähemalt keskmised.

Eerik: Kes juhhib Viru Maakohut? Kas esimees või direktor?

Palmiste: Esimees. Koostöö direktoriga peab olema siiski saavutatud.

Anne Palmiste lahkub saalist.

KHNI liikmed arutavad Anne Palmiste kandidatuuri.

Viiakse läbi hääletus Viru Maakohtu kohtuniku Anne Palmiste kohtuesimeheks nimetamiseks nõusoleku andmiseks.

Poolt: 10

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Anne Palmiste naaseb saali.

Otsus: KHN annab nõusoleku Viru Maakohtu kohtuniku Anne Palmiste kohtuesimeheks nimetamiseks.

Paus kell 13.05-13.25.

5. Ülevaade 2012. aasta kohtute eelarve kujundamise kohta – KS § 41 lg 2 alusel –
Justiitsministeerium, Kaidi Lippus

Lippus: Kuna eelarve läbirääkimiste protsess veel käib, on tänaseks mõned protsendid võrreldes KHNI liikmetele saadetud memo ja eelarvetabeliga muutunud. Võrreldes 2011. a on eelarvemaht majandamiskulude arvelt 3,2% kasvanud. Personalikulude kasvu ei ole toimunud. Baaseelarve osas ei ole lahendamata probleeme üles jäänud. Küll aga võib eelarve muutuda seoses Viru Maakohtu olukorraga ja järjest ebaõnnestuvate konkurssidega. Eile esitas Viru Maakohus taotluse baaseelarvesse veel ühe konsultandi ametikoha palgaraha eraldamiseks. Lisaks baaseelarvele oleme

kohtute eelarvereservi ette näinud 1,63 miljonit eurot. Suuremad reservi kulud oleme memos välja toonud ning ei hakka neid kordama.

Sel aastal on ÜKP-de osas võrreldes eelmise aastaga üks erinevus. Abipersonali rahastamise toel abistatakse neid kohtuid, kus kõik kohtuniku kohad ei ole täidetud, et kohus säilitaks senise jõudluse või püüdleks jõudluse parandamise poole. Kuna raha on järgmisel aastal kohtunike täitmata kohtade tõttu rohkem ja personali püsivat palgatõusu ette näha ei olnud võimalik, oleme igale kohtule näinud ette raha üheaastaseks motivatsioonifondiks. Selle eraldamise tingimused on ette nähtud ÜKP-des. Motivatsioonifondi kasutamise meetodika võib kohtuti erinev olla. Motivatsioonifondi maht on umbes 100 000 eurot. Kui saame eelarvele sellisel kujul heakskiidu, näeme ette, et 2012. a või 2011. a lõpus kuulutame välja kandidaadikonkursi 5 kohale, 3 Viru Maakohtusse, 1 Harju Maakohtusse ja 1 Tartu Maakohtusse. Kasvab ka kohtuametnike koolituskulu. Justiitsministeeriumi 2012. a tööplaanis on ka kohtute siseauditimetoodika väljatöötamine, mille osas oleme nii meetodika väljatöötamiseks kui ka pilootauditi läbiviimiseks ette näinud 40 000 eurot. Suured kulud on ka KIS 2 arendamise kulud, muude ettenägematute või prognoosi ületavate kulude reserv ja IKT kulude reserv.

Rask: Konkreetsete kohtute eelarved on kujundatud läbirääkimiste käigus. Esimeses järjekorras võiks oma kommentaarid eelarve kujundamise kohta esitada kohtujuhid.

Kikerpill: Oleks õige, kui kohtunikukohad oleks kõik täidetud. Samas on vakantsid juba paljus osas pikemalt ette nähtavad. Praegune praktika on selline, et statistika pinnalt vaadatakse, mida kohtunikukoha täitmisega edasi tehakse pärast seda, kui koht on vabanenud. Samas on kohtunikukoha tühjaksjäämine juba enne näha. Eelarve kohalt oli põhivaidlus selles, kuidas kohtutesse abitööjõudu saada. Viimane suurem seadusemuudatus oli seoses eestkostesajadega, mille puhul eelnõu seletuskirjas olid ette nähtud ka lisakulud. Saime ainult ajutised kohad ja üritasime nüüd põhjendada, miks meile peaks olema antud põhikohad. Saime ühe põhikoha, teine jäi ikkagi ÜKP raamesse ajutiseks kohaks. Eelarveläbirääkimised olid seega pingelised. Saame aru, et raha on vähe, aga nõustun, et me peaksime seda ametlikult ja avalikult teadma, kui vabanenud kohti ei täideta.

Lippus: Kikerpilli kriitika on põhjendatud kohtunikukohtade konkursi osas vaadates vaid Pärnu Maakohut. Samas aga on Pärnu Maakohus kõige vähem koormatud kohus, kui võtta aluseks asjade arv kohtuniku kohta. Kohtuametnike personalikulu on kohtute üldises eelarves negatiivne, puudu on ligikaudu 6,5 kohtuniku palgaraha suurune summa. Mõned kohtunikukohad süsteemis peavad järelikult täitmata jääma. Kohtuametnike koosseisu on järjest suurendatud ilma selleks tegelikult eelarves katet omamata, kui me ei arvesta tühjade kohtunikukohtadega. Pärnu puhul oleme välja öelnud, et koormuse põhjal jääb üks koht täitmata. Täitmata koha täitmisega Pärnus ootasime ka Viru Maakohu konkursside pärast, kuna lootsime sinna kandidaadi leida. Otsustasime eestkoste konsultantide personalikulude osas kohtu baaseelarvet suurendada, kuid me ei saa seda rohkem teha, kuna ei saa garanteerida, et ka 2013. a neid kohti rahastatakse.

Rask: Riiklikus statistikas kajastuvad hoopis teised numbrid kui kohtusüsteemi sees. Minister võiks otse välja öelda, et korraldame kohtute rahasid vastavalt ümber. Siis oleksid ja kohtujuhud õigest olukorrast teadlikud. Minister võiks kohtunike täiskogul oma selge seisukoha kohtutele välja öelda. Kas sellel on põhjendus, miks ministeerium eestkostega tegelevate ametnike kohti jagab, mitte direktorid?

Lippus: Kui oleme näinud mõnes kohtus hästi töölehanud eestkoste järelevalve süsteemi, siis oleme andnud selle teadmise edasi teisele kohtujuhtkonnale, et nad selle süsteemiga tutvusid, oleme andnud neile töökorralduslikke soovitusi.

Jöks: Äkki oleks mõttekas järgmise aasta KHNis arutada vabade kohtunikukohtade täitmise küsimust.

Särgava: On selge, et kohtuniku tööd peale kohtuniku keegi teine ära ei tee. Meie kohtus on aastaid olnud täitma kohtunikukohad. Oleme nende täitmist kogu aeg taotlenud. Samal ajal on teada, et mõned aastad tagasi tõsteti kohtuametnike palkasid vakantsete kohtunikukohtade rahade arvelt. Mis puudutab eelarveläbirääkimisi, siis meie esitame küll oma taotluse, kuid taotlused ei ühti kunagi sellega, mida tegelikkuses vastu saame. Mis puutub eestkostesse, siis Harju Maakohtusse oli ette nähtud kaks kohtunikuabi kohta. Me saime kaks tähtajalist konsultanti. Tähtaja saabudes nende isikute töövõime langeb. Meie puhul otsustati, et kaks konsultanti saavad tähtajatuteks ametnikeks.

Kuna tööd nõutakse kõigi kohtunikukohtade kohta, peaks ka väljapoole ausalt näha olema, kuidas tegelikkuses asjad on.

Kägu: Oleme eelarve küsimusi põhjalikult arutanud. Kokkuvõttes on tööd ülemäära palju ja ametnikud on väsinud.

Lapimaa: ÜKP mõte on selles, et rahad antakse üheks aastaks. Kui hakkame ametnikke üheks aastaks palkama, siis esiteks võtab paar kuud aega konkursi läbiviimine, seejärel tegeleb paar kuud uue konsultandiga kohtunik, kuni tuleb suvi, ja sügisel hakkab ametnik juba uut töökohta otsima, sest leping oli sõlmitud üheks aastaks. Sellisest abitööst ei ole suur kasu. Suuna võiks ikkagi võtta baaseelarve suurendamisele, mitte ÜKP-dega raha juurdesuunamisele, kuna viimane tekitab praktilisi probleeme. Meie konsultandid saavad väljaõppe ja tugeva põhja ning 2 või 3 on läinud advokaatideks või mujale edasi liikunud.

Rask: Oleme korduvalt rääkinud, et ÜKP ei pruugi kohtutele sobida. Samas olen tähele pannud, et raha võetakse alati vastu. Seega ÜKP-de kaotamine tähendaks ka rahast loobumist. Lahenduseks oleks ausate numbrite väljatoomine ja baaseelarve suurendamine.

Maruste: Kui raha ei tule juurde, siis tuleb ka töökohustusi vähendada. Kas keegi on Justiitsministeeriumis analüüsinud, kas kõik see, mida kohtud teevad, on vältimatult vajalik või tegeletakse ka vähetähtsate asjadega? Ehk oleks võimalik kontsentreeruda rohkem sisuliste asjadega tegelemisele.

Rask: Nimetatud teema puhul on märksõnadeks riigilõivud, kättetoimetamine jms.

Maruste: Pealiskaudselt vaadates tuleb kohtutele funktsioone järjest juurde, kuigi neid oleks võimalik ka muud moodi täita.

Särgava: Näiteks eestkoste puhul nähti tõenäoliselt, et ülesannete täitmine ei olnud efektiivne. Küsimus on selles, kas oli õiglane seejärel anda vastav töö kohtunikele täitmiseks. Kohtunikud kulutavad aega kohapeal eestkoste kontrollimisele. See tõstab töökoormust. Teiseks on küsimus selles, et rahvastikuregistri sissekirjutuste puhul peab olema konkreetne kord, kuna praegu kulutame tohutult ressursse menetlusosaliste otsimisele ja kättetoimetamisele, aga samal ajal oodatakse meilt kiiret menetlust.

Kartau: Olime 11 kuud ilma 2 kohtunikuta. Loodame, et alates 02. jaanuarist 2012. a tulevad kaks kohtuniku juurde. Üks konsultandi koht jääb ikkagi küsimärgi alla lapsehoolduspuhkusel oleva kohtuniku osas. ÜKP-ga saime eelmisel aastal 4 ajutist töötajat. Kaks veebruarist, kaks märtsist. Olen kõikide tööga väga rahul. Neil on tahtmine edasi töötada. Kui raha on, siis saab selle pinnalt natuke kohut aidata. Me saime sel aastal ministeeriumiga läbirääkimiste mõttes hästi läbi ning meile lubati, et vähemalt osa nendest inimestest jääb ka järgmiseks aastaks ametisse. Arvan, et kui raha on, siis tuleb see vastu võtta.

Pärsimägi: Jättes kõrvale asjaolu, et üheaastaseid lepinguid ei peaks olema, siis miks kokkuleppeid varem ei sõlmita?

Lippus: Meil on esmalt vaja saada heakskiit KHNilt eelarve kujundamise aluste osas. Püüdesime selle poole, et tänaseks oleks kokkulepped ÜKPde osas sisuliselt saavutatud. Tartu Ringkonnakohtuga see veel nii ei ole. Hetkel ootame ÜKPde kantsleri poolt allkirjastamisega, kuni KHN on eelarve kujundamise põhimõtted heaks kiitnud.

Lapimaa tõi välja, et head inimesed lähevad süsteemist mujale. Kui võtta nimekiri ette konsultantidest, kes on ÜKPde raames tööle võetud ja kes ära läinud ning kes nendest on olnud ka head konsultandid, siis ei oska ühtegi inimest hetkel esile tuua.

Tartu Ringkonnakohtu puhul on küsimus selles, et neid nelja konsultanti, kes ÜKP-de raames võeti, hinnatakse ja oleme jõudnud kokkuleppele, et nad kõik jätkavad töötamist ka 2012. a kui tegelikult kohus saab juurde kaks kohtuniku. Ootame kohtult mõistmist, et viies konsultant lahkub, kui kohtunik naaseb lapsehoolduspuhkuselt.

Vaher: Ma ei saa aru, kuidas oleks võimalik selle tingimusega häid inimesi tööle saada, et leping kehtib ainult aasta. Vähemalt pool aastat kulub inimese väljaõpetamise peale, siis omandatakse pool

aastat kogemusi ja alles siis ollakse võimeline tööd täisväärtuslikult tegema. Kogu praegune süsteem on tekitanud vaid segadust. Mulle ei meeldi ÜKP-d, kuna tegemist on „ajutise“ lahendusega. See ei ole enam ühekordne asi, vaid tundub olevat muster. Selle kaudu muudetakse kohtuid Justiitsministeeriumi sõltlasteks, mis mulle ei meeldi. Probleemi lahendamiseks peaks olema puhtam ja selgem lahendus.

Pomerants: Sellist aega ei tule, kus ootused saavad kenasti rahuldatud. Olen nõus, et tuleks välja mõelda püsivad lahendused.

Teder: Justiitsministeeriumi ja kohtute vaheline lepingute tegemine ei ole soliidne. Asjad peaksid olema selged ja erakorralisi lepinguid ei peaks tegema. Peab olema selge, kui palju raha kohtud saavad ja mis ühiskond selle pinnalt saab.

Rask: Mul on ettepanek, et KHN kujundaks selgepiirilised seisukohad. KHN võiks hääletada eelarve kujundamise kohta informatsiooni teadmiseksvõtmiseks; ministrile ettepaneku tegemiseks kohtunike täiskogul selge seisukoha võtmiseks kohtuniku ametikohtade arvu ja kohtade täitmise osas; ministrile ettepaneku tegemiseks loobuda täitmata kohtunikukohtade arvelt kohtute reservi moodustamisest ja suurendada baaseelarvet alaliste kohtuametnike ametikohtade loomiseks.

Viiakse läbi hääletus eelarve kujundamise kohta informatsiooni teadmiseksvõtmiseks; ministrile ettepaneku tegemiseks selge seisukoha võtmiseks kohtuniku ametikohtade arvu ja kohtade täitmise osas; ministrile ettepaneku tegemiseks täitmata kohtunikukohtade arvelt kohtute reservi moodustamisest loobumiseks ja baaseelarve suurendamiseks alaliste kohtuametnike ametikohtade loomiseks.

Poolt: 10

Vastu: 0

Erapooleteid: 0

Otsus:

1. Võtta informatsioon eelarve kujundamise kohta teadmiseks;
2. Teha ministrile ettepanek võtta kohtunike täiskogul selge seisukoht kohtuniku ametikohtade arvu ja kohtade täitmise osas;
3. Teha ministrile ettepanek loobuda täitmata kohtunikukohtade arvelt kohtute reservi moodustamisest ja suurendada baaseelarvet alaliste kohtuametnike ametikohtade loomiseks.

Lippus: Kas on korrektne võtta otsus juhiseks 2013. a eelarve kujundamiseks?

Rask: Otsuses ei ole ajapiirangut.

Pomerants: Kui räägime 2013. a eelarve kujundamisest, siis raha sinna juurde ei tule. Minister saab esitada visiooni, mismoodi kavatseb asjaga edasi minna. Lähitulevik näitab, millal saame muudatusi rakendada.

6. Ülevaate andmine 2011. aastal Euroopa Inimõiguste Kohtu poolt Eesti kohta tehtud lahenditest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Maret Saanküll

Saanküll: Ettekanne.

EIK tegi 2011. a Eesti kohta 7 lahendit, neist 3 olid sisulised, 3 otsust kohtuotsuste nimistust kustutamise kohta, nendest kaks seoses kokkuleppe sõlmimisega, ning ühe otsuse kaebuse vastuvõetamatuks tunnistamise kohta.

2011. a lahendite põhjal peaks ka õigusaktides muudatusi tegema. EIK leidis, et rikutud oli õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, kuid selle probleemi puhul õigusaktide muudatust enam ei järgne. Kohtumenetluse kiirendamise taotluse esitamise võimalus on nii TsMSi kui ka KrMSi järgi nüüd võimalik.

Kahe kaebuse pinnalt on kerkinud sel aastal kassatsioonitähataja ennistamise probleem nendel juhtudel, kui kassatsioon on jäänud õigeaegselt esitamata esindaja süül. Antud juhul on Välisministeerium teinud Justiitsministeeriumile ettepaneku kaaluda ühe võimalusena probleemi lahendamiseks menetlusseadustike täiendamist, mille kohaselt oleks kassatsioonitähataja ennistamise

avalduse üheks aluseks advokatuuri või kohtu otsus, millega tuvastati, et kassatsioon on jäänud õigeaegselt esitamata esindaja süül. Selles osas kujundatakse Justiitsministeeriumi seisukoht jaanuaris.

Kohtupraktika pinnalt peaks muutma ka isiku kinnisesse asutuse paigutamist. Kassatsioonitähtaja ennistamise probleemi puhul peaks kohtupraktika tagama, et kaebeõigusest ilmajäämine oleks koheselt taastatav.

Lisaks märgime, et kui KHN peab vajalikuks, siis oleme nõus järgmisel aastal andma samalaadse ülevaate.

Jöks: Küsimus on viimase sisulise lahendiga oktoobrist 2011, kus öeldi, et peab muutma kohtupraktikat. Näen selles probleemi. EIK heitis ette, et Riigikohus ei reageerinud sellele, et psühhiaatriaiahaiglaste paigutamisel ei kuulatud isikut kohe ära, vaid seda tehti 15 päeva pärast. Probleem on selles, et isik oleks hüvitise saanud ka Eestis, kuid hüvitise väljamõistmise pädevus on halduskohtus. Üldkohtu pädevuses ei ole määrata hüvitist selle eest, kui õigusemõistmisel on riivatud õigusi ja sellega kahju tekitatud. Seega ei ole tegemist kohtupraktika muutmise küsimusega.

Rask: Äkki oleks võimalik ennetavat tööd teha, käsitledes teemat ka kohtute esimeeste aruannetes, mida KHNis arutame. Siis suudaksime analüüsida, kas uusi seadusmuudatusi on rakendatud või mitte. See tähendab, et vanade asjade analüüsi võiks sisulisemaks viia.

Maruste: Kindlasti saab prognoosida, milline lahend võiks EIKis tulla, eriti mis puudutab pikaleveninud menetlust. Kui on üksikasi, mis on veninud kolm aastat ühes instantsis, siis saab väga suure tõenäosusega öelda, mis lahend EIKist tuleb.

Rask: Järgmise aasta detsembris teame, kas seadusemuudatused annavad efekti, ehk järgmisel aastal võiks anda ülevaate sellest, kui palju menetlusosalised vastavaid võimalusi kasutavad.

Otsus: KHN võtab esitatud informatsiooni teadmiseks.

7. Ülevaate andmine kohtuametnike käsiraamatust – KS § 41 lg 3 p 4 alusel –

Justiitsministeerium, Maire Jürima

Jürima: Ettekanne.

Kuna kohtuametnikele on tsentraalselt raske sisseelamiskoolitusi korraldada, otsustasime koostada kirjaliku sisseelamiskoolituse. Oluline on märkida, et käsiraamat ei ole valmis ega saa kunagi valmis, kuna tahame käsiraamatut ajakohasena hoida. Raamat jääb digitaalsele kujule. Võin öelda, et käsiraamat on juba praegu hakanud positiivset elu elama. Kui sel aastal toimusid kohtuametnike koolitused, oli seitse menetlust puuduvat koolitust. Kohtunikud, kes koolitusi läbi viisid, lugesid käsiraamatut ja pärast koolitust täiendasid seda. Mul oli hea meel, et nad vaatasid käsiraamatut tervikuna. Kasutan võimalust kiita kaasaaitajaid.

Teder: Õiguskantsleri ja õiguskantsleri nõuniku võiks panna toimikuga tutvujate nimekirja.

Pärsimägi: Tartu Ringkonnakohtu istungisekretär oli käsiraamatuga äärmiselt rahul. Süsteemi sisenejale on tegemist äärmiselt tänuväärse materjaliga. Märgin, et käsiraamat ei tohiks saada ainukeseks materjaliks, mida ametnik kasutab, vaid ainult abimaterjaliks.

Jürima: Kindlasti abimaterjaliks. Kohtutel on omapära ja erinev töökord.

Lipstok: Käsiraamatul võiks olla toimetuskolleegium, kes muutmisettepanekud läbi vaatab ja sisse kannab. Kohtunike listis võiks samuti välja öelda, millal käsiraamat valmis saab ja kättesaadavaks tehakse.

Otsus: KHN võtab esitatud informatsiooni teadmiseks.

Villem Lapimaa, Tiina Pappel ja Helve Särgava lahkuvad.

8. KIS II projekti vahekokkuvõte – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Timo Ligi

Ligi: Septembris anti üle I etapp. Praeguseks on see vastu võetud. Hetkel käib teise etapi test. Jäänud on veel kolmas etapp, kus on kõige olulisemad funktsionaalsused (dokumentide genereerimine, liidesed jms). Kolmas etapp peaks valmis saama märtsi alguseks. Loodame, et aprillis saame uue süsteemi arendusele joone alla tõmmata. Siis jääks 8-9 kuud süsteemi rakendamiseni, mille jooksul saame tegeleda pisiparandustega. Suvel on plaanis rakendada pilootprojekt, mille raames esitatakse kindlasti ettepanekuid. Piloodi väliselt tekib ametnikel ilmselt ideid ka kasutusmugavuse suurendamiseks. Aasta lõpuks peaksime jõudma süsteemini, mis on valmis ja kasutajatele rõõmutoov. Plaan on rakendada uus süsteem 01.01.2013.

Rask: Eelmise kohtunike täiskogu ettekandes oli Riigikohtu esimees sunnitud peatuma teemal, et kiire infosüsteemide muutmine muutub kohtusüsteemile koormavaks. See oli paljudele kohtunikele mureks ajal, kui KIS2 rakendamise tähtaeg oli määratud 2012. a. Ma ei ole tänase päeva seisuga kuulnud, et kohtunikud kurdaksid kiire infosüsteemide muutmise koormavaks muutumise üle. Leian, et 2013. a on mõistlik tähtaeg infosüsteemi rakendamiseks.

Otsus: KHN võtab esitatud informatsiooni teadmiseks.

9. Aumärgi „Parim koolitaja“ statuut – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees, Märt Rask

Rask: Teravaima sule statuudi sisseviimisest tulenevalt on valminud ka parima koolitaja statuut.

Pärsimägi: Mul on küsimus seoses ettepanekute esitamisega. Nimelt on koolitustel tagasisidelehed, mille kaudu saab koolitaja kohta informatsiooni. Kas nüüd tuleb hakata eraldi ettepanekuid esitama?

Lipstok: Ettepanekuid küsitakse eraldi. Koolitusnõukogu arutab ettepanekuid ja Riigikohtu koolitusosakond, kes koondab tagasiside lehti ja teeb kokkuvõtteid, annab koolitusnõukogule otsustamiseks lisamaterjali. Kriteeriume, millest koolitusnõukogu lähtub, lahti kirjutatud ei ole.

Saarmets: Kuidas aumärgi tegemine rahastatakse?

Raud: Leping on sõlmitud ühe klaasikunstnikuga, kes teeb kavandi valmis. Kuna aumärk ei ole väga suur, ei ole ka rahaline väljaminek nii suur.

Viiakse läbi hääletus statuudi sisseviimise poolt.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: KHN annab nõusoleku statuudi sisseviimiseks.

10. Info kohtunike täiskogust 2012 – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohtu esimees, Märt Rask

Rask: Seekord toimub kohtunike 11. korraline täiskogu Narvas. Vastuvõtt toimub neljapäeval, 9.02, kell 19.00 Narva linnuses. Seal antakse pidulikult üle ka Kohtu Teravaima Sule ja Parima Koolitaja aumärgid. 10.02 algab täiskogu kell 9.30 kultuurikeskuses Geneva. Põhiteemaks on seekord kohtusüsteemi ja kohtukorralduse areng – 5 aastat kohtusüsteemi arengu põhimõtetest. Räägime, kuidas ja kas edasi minna kohtusüsteemi arenguga (2007. täiskogu sõnastatud arengukava alusel), milline on ministeeriumi ja kohtunike arusaam jm. Praeguste kokkulepete kohaselt tahaksime kohtukorraldusest ettekannet Toomas Vaheilt, Norman Aasalt, Rait Marustelt, Kristjan Siigurilt. Täiskogu planeeritud lõpp on kell 16.00. Kuni 09. jaanuarini on võimalik esitada päevakorra kohta ettepanekuid.

Järgmine KHNi korraline istung toimub 16.03.2012. a.

Istungi lõpp kell 15.30

Märt Rask
Juhataja

Margit Kapp
Protokollija